

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینکی پاشنده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نمروده
دائرة مخصوصه

حیات

میان راه میان ... دیار داهای جوق حیات قاتلم ...
- بجه -

نفسی هر برده ۱۰ غرور شر

سنه کی بوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

اونه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزدر .

صافی : ۵۱

آنقره ، ۱۷ تشرین ثانی ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

لسانمزه دأر

شو صوک آیلرده مطبوعاتمزی صیق صیق
اشغال ایدن «آقاده می» دعواسی ، لسان ، صرف
اصطلاح مسئلهلری کی اسکی و جوق قاریشیق
مسئلهلرک یکیدن اورتهیه آتیلمه سنه سبیت
ویردی . هر طرفدن تورلو تورلو فکرلر ایلری
سورولدی . براز او قویوب یازمه ییلن هر کس
بو مسئلهلرده کندیسنی متخصص عد ایتدیکی
ایچون ، مختلف پردهلردن یوکه لن بو سسلرک
نه بر باد بر آهنگسزک تولید ایتدیکی و میداند
مثبت هیچ بر فکر بولونمادیغنی عبرت و تأثرله
قید ایده ییلرز .

لسانمزه حقنده ایلری سورولن مطالعهلر
آراسنده جوق غریب شیلره تصادف ایتدک :
تورکجه نك بوکونکی فکرلری و حسلری افاده
قابلیتندن محروم و عادتاً ابتدائی بر دیل اولدیغنی
سویله ییلر ، علم و فلسفه اصطلاحلاردن تمامیه
محروم اولدیغمزی ایلری سورورک بین الملل
اصطلاحلرک قبولنی توصیه ایده نلر ، شو صوک
سنه لرده لسانمزه جوق جوق کیرمکه باشلایان
فرنگجه کلهلری خوش کوره نلر ، ادبی و مدنی
برماضیمز اولمادیغنی عادتاً غرور و فخریایله ایلری
سوره نلر اولدی ... برکت ویرسون که بوتون بوکی
ادالارک طوطی طوطی بر کونلک عمری واردر !

بوتون بو جنس ادالره رغماً محقق اولان
بر شی وارسه اوده کوزهل تورکجه مزک هر کون
داها بارز بر شکل آلان مسعود انکشافدر .
تورکجه نك شو صوک یکر می سنه دن بری کچیردیکی
ترقی صفحه لرینی تدقیق ایده نلر ، یر یوزنده
هیچ بر لسانک بو قدر آرزمان ظرفنده بودرجه قوتلی

بر انکشافه مظهر اولمادیغنی اعتراف مجبوریتنده
قالیرلر . تورکجه ، یالکیز ادبیات لسانی اولارق
ساده لشمک و کوزه لشمکه قالماش ، علم و فلسفه
لسانی صفتیه ده یکی بر موجودیت کو سترمشدر .
بوندن یکر می سنه اول مثلاً بر فلسفه کتابی
ترجمه ایتک بزم ایچون عادتاً امکانشز کیدی ؛
حالبو که شیمدی ، بوکونکی تورکجه ایله افاده
ایده میه جکمز همان هیچ برشی یوقدر . لسانمزه اوقدر
زنکینلشمش ، اوقدر وسعت قازانمشدر . فرانسز
مستشرقلردن «ژان دونی» ، تورکجه غرامه رینک
باش طرفنده بونی آچیقجه اعتراف ایدیور .
نیته کیم ربع عصر اول انکلیز مستشرق «کیپ»
تورک لسان و ادبیاتک تنظیماتدن بری کچیردیکی
تکاملک سرعتنه حیران و مفتون اولدیغنی
صاقلامامشدی ...

تورکجه نك تکاملی حقنده کی بو نقطه نظرک
یا کلیش تفسیر ایدیلمه می ایچون بعض قیدلر داهای
علاوه ایده لم : بوکونکی تورکجه نك ، علم و صنعت
لسانی اولارق ، اعظمی کمال حدینه کلدیکی
اصلاً ادعا ایتیمورز . بوکونکی ادبی لسانمزه جوق
مهمل اولدیغنی ، مکتبلر مزده حتی مطبوعاتمزده تمیزو
دوغر و تورکجه یازانلرک کیتدکجه آزدیغنی ، لسانمزه
جوق لزوم سزیره صوقولق ایسته نن «موده رن» ،
انته ره سسان ، الخ ... کی فرنک کلهلرک اسکی عرب
وعجم کلهلرینه رحمت اوقومغه باشلادیغنی ، اصطلاح
حارمزک هنوز تمامیه تقرر ایتمه می یوزندن
علم لسانمزه بر جوق قاریشیق لقلر اولدیغنی دائماً
اعتراف ایده رز . مع مافیه بوتون بو حادثه لرک
سیلرینی براز اطرافلیجه دوشونه جک و آ کلایه جق

اولورسه ق ، تورکجه نك بوجوق سریع تکامل
دوره سنده بو جنس شیلرک غایت طبیعی
اولدیغنی تسلیم مجبوریتنده قالیرز . بر لسانک
تکاملی ، او لسانه صاحب اولان ملتک عمومی
تکاملیه صیقی صیقی به علاقه داردر . تورکجه نك
مثلاً شو صوک یکر می سنه لک تکامل صفحه لرینی
تدقیق ایدیکز ؛ اونکله ، تورک ملتک بو مدت
ظرفنده مادی و معنوی نه دهرین انقلابلر
کچیردیکی ، حقوقی ، اقتصادی ، بدیی ، دینی
تقلیلرینک ناصل تحوللره معروض قالدیغنی در حال
آ کلایه ییلر سکنز . اسلام مدنیتندن بوکونکی
اوروپا مدنیتنه ، قرون وسطا منطقندن یکی و عصری
ذهنیه کچمک و بونی اعظمی سرعتله یامق
اضطرارنده قالان تورک ملتی ، هنوز بو بوتون
عملیه یی اکال ایتش دکدر ؛ اجتماعی حیاتمزه
هر شعبه سنده بوکی «انتقال» دورلرینه خاص اولان
قصورلر ، ظاهری قاریشیق لقلر ، دیدیمه لر ، آراشدر .
مه لر کوزه چارپیور ؛ بوتون بونلر ، طبیعتیه ،
لسانده ده کندینی کو ستریور و کو ستره جکدر .
«حرفلرمز بوزوقدر ، املازمز مطرد دکدر ،
اصطلاحلرمز تشوشدن قورتولمادی ، طرزنده
فریاد ایده نلر ، طبیعی ، حقلیدرلر ؛ فقط بوتون
بوفریادلره رغماً ، مملکتک عمومی تکاملیه
مترافق اولارق ، علم و ادبیات لسانمزه مهادی
انکشاف ایتمکده اولدیغنی ده اونو تمایه لم . حیاتک
هر شعبه سنده اولدینی کی لسانده کی بو انقلاب
وانکشاف ده اوقدر سرعتلیدر که ، بونی شیمیدین
رسمی هیئتله تثبیت و توقیفه قالدیشیق امکانشز
و معناسردر .

جهان ادبیاتش نمونه

جهانی مویا

— باشی یکن صایده —

بنده اوکا دیدم که: «یا فکری کناهلر؟» کولدی:
«مراقبته، دیدی، اونلر بویوک کناه صایلماز
شیمدی فکری کناهلردن ده آرتیق اوقادار قورقاپورم.
هم کندیمی اولیلشیلر دوشونمهکه آلیشیدیرم. اُک
ایسی هیچ دوشونمهکدر. وقت ذاتا کلوب کچر»
اعتراف ایدرم که لوقه ریانک بو سوزلری بی
حیرتله ایچنده بر اقدی. دیدم که:

— سن که همین هر زمان یالکیز قالیورسک،
دوشونمهک ایچون کندیکی ناصیل اجار ایده بیلیرسک؟
بوقه هپ او بویورمیسک؟

— خایر، بک افندی، خایر، بن اولیل هر زمان
او بویامام. فی الحقیقه اوقادار آغرم فلان یوق.
فقط ایچمده وکیلریمده بر صیزی وار که ایچم او بومامه
مانع اولوبور. اوزانقدن باشقا چاره بولامایورم.
بناء علیه ذاتا اوزانیور و هیچ برشی دوشونمه یورم.
یالکیز شونی حس ایدیورم که: حالا یاشایورم،
حالا تنفس ایدیورم و هپ بورادهیم.

بعضاً اطرافنی دیکلرم: بال آریلرینک قووانلرنده
اوغولنورله ویزیلداقلرینی، قومورلرک چاتیلرده
هو چکدکلرینی ایشیدیرم. بعضاده ایچری به بر
قولوچقا طاووق کیره، اوافق بر اُک قیرینتینی
غاغالا یارق غیت غیت دیبه جیوجیولرینی باشنه طوبلار.
هله بر سرچه ویا بر کلکله اوچدی، آرتیق سه ونجمه
بایان یوق. اولکی سنه بر قیرلانفیج، ایشته شوراده
یووا یامش، یاورولامشدی. بی اوقادار اُکلندیر یور.
دی که! باقارم بریسی کلوب یوواسنه قونار، کتیردیکی
شیئی چابوقچ یاورولرینه داغیتیر و درحال دیشاری
فیرلار. برینه دیکر بر قیرلانفیج کلیر، یاورولرینی
بکیر. بعضاً یووايه قونمازده آجیق قاپینک جوارنده
دور دولاشیر. یاورولری اون کورور کورمر
آغیرلرینی آچارق جیپاق جیپاق باغیرلر. کچن
سنه ده اونلری بکلدم. کله دیلر. سوکرادن
اوکره ندیم که آوجینک بریسی اونلری ترفنکله اولدورمش.
زوالی قوشچفلر! باقیکر، آوجی تحکم ایده چک
باشقا برشی بولامامشده بوجک قادار قیرلانفیچلره
مسلط اولش ... آه، سز آوجیلر، نه قادار قانی
یوره کلی، ظالم آداملر سکز! ...

در حال جواب ویردم:

— بن قیرلانفیچلری وورمام که ...

— بردفنده جوق کولونج بر صحنه قارشینده
قالدم. کوپکارنی تعقیب ایدیورلرمش، نهدر،

عاسمه = $\frac{\text{عک}}{\text{ط}}$ دستوریه کوستریله بیلیر. سه آنروپی
ط سخونت مطلقه ک مقدار حرارتدر. مع مافیه
حرارتک حرکی نظریه سنده آنروپی بر جمله ده کی
حرکت جهتلرینک غیر منتظم اولق مقدارینی اولجر.
[بولچمان ک کتابنه مراجعت.]

نهرنستک مبدئی وهله آنروپینک بر تعریفنه
بکزه ر. ترمودینامیکده آنروپینک دائماً فضلی
موضوع بحثدر. [مثلا مسافه دهده بویله در. بر طول
آنجی بر نامحدود مستقیم اوزرنده بر مبدأ نقطه سی
سجکدن سوکرا معیندر.] او حالده علاوه ایدیلر چک
ثابتک عمومی اولارق تعینی [مثلا مسافه ایچون
کاشانک حدودینی وار عدیلر او حدودی مبدأ آلیق
کی] لزومسز کورونور. و تطبیقاده بو اولماسه ده
اولور دینله بیلیر. فقط نهرنستک ادعاسنده بر نقطه
دها واردر. بر ماده متکافیه بر جوق حال حکمیده
بولونابیلیر. بر جسمک آنروپی شکلرینی دوشونملم.
صفر سخونتده کی آنروپی بو حال حکمی به تابعیدر
دکلی؟ سوآلی وارد اولور. ایشته نهرنست «تابع
دکلر» دیور. تجربه ده بونی کوستریور.

حرارتک حرکی نظریه سی نقطه نظرندن دوشونورسه ک
بونی بر متحرک استقامت تحویلنده کی محدودیت
مبدیله برلشیدیر بیلیر. [حقیقه غاز کشفشدکجه
ذره لر آرتیق اوزون مسافه لر قطع ایدمه یه چکر
و محیطنده کیلره چاربارق بر دائرة داخلنده دونک
ویا بر مستقیم اوزرنده ایکی چارعه آرهنده کیدوب
کلک صورتیه اهتراز ایده چکر دیکدر که بونلرک
هیسی استقامت تبدیلی در. بر جسمک سخونت
بواهترازلرک تقریباً سرعت وسطیه سی دیمک اولدیفندن
بونلر قوانتا نظریه سیله حساب اولنور.

قوانتا نظریه سنک ایضاح ایتدیکی حادثه لر: =
انشعاع حروری، حرارت مخصوصه، قانال شعاعانده
دوبله رفیزو حادثه سی، فوطو الکتریک حادثه سی،
ایونلاشمه توتری، رونتکن شعاعانک حصولی،
غاماشعاعانک حصولی و بونلرک انوه رسیون، رونتکن
شعاعانی طرفندن تالی قانود شعاعانک اصداری،
ناقلیت الکتریقه، الکتروته ریمیک قوتلر، خبوط
طیفیه ک سلولی تشکیلی قانونی، تعامل کیمبویه
الکترون اصداری، حتی هانس حادثه سی [فعالیت
شعاعیه یه مالک بر ماده کیمبویه کیمبوی طبیعی معین
اولق شرطیه تماماً معین سرعتده به تا شعاعی اصدار
ایدر. بویله جه رأی العین قوانتا اصداری کوستریر کیدر.]
خلاصه کورولبور که قوانتا، بوتون بو متفرق
حادثه لری باغلایان بر باغدر. یا کلشلی اثبات بیلر
ایدیلرینه بو حادثه لرده کی بو طرز مناسبت باقی
اولوب عالمن قانمایه چقدر. [پلانق]

هامش: = آینشتاین نظریه سی اسنه باقوب ده
بر اضافیت نظریه سی طن ایتمه ملیدر. حقیقه کاشانک
منظره سی راصده نظراً دیکشیر دیمک ایسته بن آینشتاین
بالعکس کاشانده طبیعی نیرنگی نقطه لری اولدیفنی
کوسترمکه عادتاً مطلقیتی کوستریور دینه بیلیر.
مع مافیه بو مطلقیت ده موقت و فیزیکیدر.

دوقتور

رشیه ریا

اسمی ویرلر. و پلانق ک ثابتی ویرلر. بو (ثابته ده شرخ) در.
کویا او متحرکی بوندن اکسک بر قدرتی آلمایا سوق
ایده چک اولورسه ک او متحرک نامتناهی بر مقاومت
مالک ایش کی بوقدرتی آلاز. اگر تام ح قادار
قدرت ویررسه ک متحرک هیچ بر مقاومت کوسترمکسزین
بوقدرتی آلیر. فقط اگر بر ح برده ح نک کسری
قادار قدرت ویررسه ک تام ح بی آلیر. ح نک کسری
آلاز. ح ویررسه ک آلیر. (ح + کسر)
ویررسه ک کسری آلاز، ح بی آلیر. بویله جه
(ح + کسر) ویررسه ک عدد تام اولورسه
ح بی آلیر. کسری آلاز. ایشته بو ح
مقدارینه بویله ثابته ده بر دوره یابان متحرک ایچون
قدرت قوانتومی ویرلر. [قوانتا کله سی ایله قوانتومک
فرقی برنجینک جمع دیکرینک مفرد اولاسیدر.]

اگر متحرک ثابته ده ایکی دوره یابورسه بر دوره
یابان متحرک یه نظراً ایکی دفعه فضله استقامت
دیکشیر یور دیکدر. بو تقدیرده بویله بر متحرک
ح ویررسه ک آلاز. آنجی (ح + کسر) ویرمیلدر.
(ح + کسر) نک کسری ده آلاز. یالکیز مثل تامنی
آلیر. اوصورتله که ثابته ده م دوره یابان بر متحرک
انجی (ح + کسر) نک بر مثل تامنی آلیر. ایله ده
بر عدد تامی کوستررسه ک بویله متحرک قوانتومی
ق = $\frac{h}{m\lambda}$ ح در.

[کورولبور که اساس نه قادار بسیطدر. فقط
بونی کتابلر بویله جه سویله، هرکس آکلایاجق
فقط محرر لرینده بسیط بولاجقلردر.]

قوانتا یالکیز دورانه دکل هر حادثه متوالیه
عائد اولاجنی طبیعیدر. نته کیم الکترونک دوراندن
چیقان شعاعده عین شی موجوددر. بو جهتی
آبرجه ایضاح ایده بیلیر.

دیکر بر تطبیق ده نهرنستک «آنروپی ده
محدودیت» مبدیدر. «بالکیمیا متجانس بر متکاتف
ماده نک [یعنی صلب، مایع ویا صیقشیق غاز کی
بر ماده نک] آنروپسی سخونت مطلقه صفر اولدینی
زمان صفر اولور» دیبه افاده اولنور. آنروپی بی
مرحوم صالح ذکی بک «جوهر حرارت» دیبه
ترجمه ایش، بو «مقدار حرارت» ایلر قارشدیر بیلیر.
اسکیدن اولدینی کی حرارتی بر سیال الاستیقی
مثلا بر غازه تشبیه ایدلم. (اسکیلرک خطاسی
بوسیالک غیر قابل محاظن ایدلسندن ایلری کلپوردی.)
فرضا بر غرام هلیوم غازی مثلا بر لیتره کجمه
طول دورالم. بو شرائطده غازک معین بر الاستیقی
یعنی توتری اولاجق وجدارلر بر تضییق یاباچقدر.
بوراده اوچ کیت واردر: غازک مقداری، غازک
کثافتی (که جمه تابعدر)، توترک شدتی. ایشته
حرارتی غازه بکزه نجه غازک مقدارینه تقابل ایدن
کیت: حرارت مقداری در. غازک توتری ده: حرارتک
درجه سی یعنی سخونت در. غازک کثافتی ده ایشته
حرارتک آنروپسی در. یعنی هر جمه تقابل ایدن
بر ماده جوقلغنه encombrement غاز ناصیل
مالکسه بر مقدار حرارت ده هر سخونته عائد بر حرارت
مقدارینک کثافتته مالکدر. بو آنروپی مقداریدر.

بيلمه يورم. باقيورم، بردن بره ايجرى به برطاوشان كيريور... ياغه قادار سوقولويور، جومه ليور! سوكر اوزون زمان عيني وضعيته قاليور. بورتي قيميلا تيور، بيقلرني اويناتيور، طبق برضايط كي! عيني زمانده نيم ده يوزيمه باقيور. غالبا بدن كيمسه به فنالق كلمه جكني حيوانچيزده آكلامش اولمالى كه هيچ قورقو اثرى كوسترمه يوردي. نهايت قالفدي. صيچرايه صيچرايه قايي به دوغرو ايلريله دي. اشيكده دورارق بر داه اطفافه باقينيدي... آه، اونك او آنده كي حالي كورسه بديكز، محقق كه قاتيليرديكز كولمكدن!

لوقه ريا، ناصيل جوق اكلنجه لي دكلمى؟ دبر كيبي يوزيمه باقدي. آرزوسنى برينه كترمش اولق ايجون بنده كولومسه دم. فقط كنديسى كولمه مك ايجون قورومش دوداقلرني ايصير يوردي. — لاكم، شهبه سز، قيشين داه صقيبتيلي اولويور: چونكه قارا كليقدن. موم ياقايه قيايما يورم. هم ياقوبده نه ياباجم؟ بر آرز او قومام يازمام وار. مطالعه يي ده جوق سه وه رم. فقط بو حلاله ناصيل اوقويام؟ اولاً كتاب يوق. ثانياً اوله بيله اوني آلدن طوناجق بر قوت ايستر؟ آزيق اولسون بي اكلندير بر ديه ياياس آله كه ي بكا بر تقويم كترمشدي. باقدي كه استفاده ايده مه يورم. آلدن تكرار كرى كوتوردي. كيجه لوك قارا كليق اولماسته رغما بر جوق سلسر دويق صورتيلا ده اكلنه بيليورم. مثلا بر جبرلاق بوچكي اوتديمي، يا خود بر صيچان تخنه لرى كيرمه كه باشلا ديمي آرتيق: — كل كيفم، كل!.. اوزمان دوشونمكه وقت بيله قالمايور. بعضاده زمانى اولدورمك ايجون بر طاقم دعالر اوقويورم. — بوراده لوقه ريا بر آرز نفس آلدن و تكرار دوام ايندي: — يازيق كه آذربدن بيلديكم دعالر يك آرز جوق اوله بيله، جناب حق نه ديه لزومسز دعالرمله ازعاج ايده يم؟ هم بن، اوندن نه ايسته به بيليرم كه؟ بكالازم اولان هر شيشي او، البته بدن دهااي بيلير. بكا صليبي كونده رمش، ديك كه بنى سه ويور. او، كندى بويله امر ايتش، اينان ديش، بزده اينايورز. اكثر يا «اوتجه ناش» [*]، «مريم آنا» و «بوتون درديلرك دطاسى» نى اوقور، باشقا برشي دوشونمده ن، ياتارم. ايسته سزه حياتم.

آرادن ايكي دقيقه سكوت ايله كچديكي حالده بن نه بوسسزلكي اخلاص ايده بيليور، نه ده بكا صاندا ليا وظيفه سنى كورده داراجق قووانك اوزه رنده قيميلا ياي بيليوردم. قارشيمده جانلي و بدبخت بر وارلق حالده اوزانان وجودك او طاشلره خاص ظالم حركتسز لكى صانكه بكاده سرايت ايتشدي. بنده طاش كيسلمشدم. نهايت:

— باق لوقه ريا، ديدم. سكا بر تكليفده بولوناجم. ايسترسك هم ن تشبته بولونام: سنى شهر خسته خانه لردن برينه كوندرديم. اوراده، كيم بيلير، بلكه ده سنى تدوي به موفق اولورلر. برشي ياباماسه لر بيله هيچ اولمازسه بويالكيزلقدن قورتولش اولورسك.

[*] بردعا.

لوقه ريا قاشلرني آزيق چايدى و مضطرب بر فيصليتي ايله:

— آمان، بكجكم، ديدى. صاقين بنى خسته خانه به كونده رمه يك. صاقين بكا دوقونمايك. چونكه اوراده داه جوق اضطراب چكه جكمي بيليورم. هم بن تدوي ايديله جك نرهم قالمش كه!.. بر كون بورايه بردو قوركلشدي. بنى معايته ايتك ايسته يوردي. كنديسنه رجاليتم: «اللهي سه وه رسه بكادوقونما!» ديدم، فقط كيمه ديكلا تيرسك! بنى اوردى چه ويردى؟ قوتلي باجغمي اكدى، بوكدي؟ وجودي يوارلادى بوغوردى؟ بوني علم ناعنه ياييورم، بن، علم آدامي ديدى. هر برمي اوزون اوزون معايته ايندي. نهايت خاستالغه: «آكلا شيلماز برشي» ديه رك، تشخيص ايده مه دي، كيندي. اوندن سوكر نام بر هافتا كيكلر يك ايجي صيرلادى. سز، بن دائما يالكيز قالديغي ايلري سورده رك خسته خانه به كونده رمه يك ايسته يورسكز. حالو كه بن هر زمان يالكيز قالمايورم. كيمسه به ضررم دوقونماييني ايجون بنى سه وه رلر. بر جوق كوي قيزلري قولوبه مه كليز، دره دن تپه دن قونوشور، بنى اكلندير لرلر. كويدن كچن (هاجي) لر بكا او غرار، قدسه، كيه نه وديكر مقدس شهرلره دائر بر جوق شيلر آكلاتيولر. بونلر اولماسه بيله ينه يالكيز قالمقدن قورقايورم. حتى يالكيزلاق بكا داه اوني كليور. آمان، بكجكم، صاقين بكا دوقونمايكز، صاقين بنى خسته خانه به كونده رمه يكز. لطفكزه جوق تشكر ايده رم. فقط سزه يالواريم بكا دوقونمايكز.

— پكي، لوقه ريا، ناصيل ايسترسك اويله اولسون. بن صرف سنك ايللك ايجون بويله بر تكليفده بولوندم...

— كنديم ده بيليورم كه بوني بن ايللكم ايجون سويله يورسكز. فقط عزيز بكجكم، دنيا ده كيم كيمه حقيه يارديم ايده بيلمش؟ و كيم كيمك قلبه كيره بيلمش؟ هيچ شهبه يوق كه انسانك اك حقيقي يارديمجيسى ينه كنديسى در. اينانماز سكز، بعضا اوقادار يالكيز قالييورم كه... صانكه بوتون دنيا ده بدن باشقا كيمسه يوق. يالكيز بن وارم، يالكيز بن ياشايورم! ايسته بويله زمانلرده، اويله ايريشيلمز، اويله قارا كليق بر تفكره، نخيله، حتى حيرتله دالييورم كه!.. — مثلاً نه كي؟

— افنديجكم، بوده بردن بره كسيدريله من، آكلتيلماز. باخصوص كه انسان سوكرادن اوتونويور. مثلاً باقارسك خيالكدن دومان كي بر شيلر كلوب كچر، ايجنده سوكسز بر نشته، يايانسز بر فرحلق دويارسك: فقط بونك نره دن كلديكني كنديكده تعيين ايده منسك. يالكيز بكا اويله كلييورم كه، اكر ياعده باشقا بريسي بولونسه بونلرك هيچ برى اولمايلاق، بنده دائما كندى بدبختلغمن باشقا برشي حس اتمه به جكم.

بوراده لوقه ريا مشكلاته بر آه چكدي. فقط اونك كو كسي ده وجودينك ديكر اقسامى كي بو آهه اتباع اتمه دي.

— بكا جوق آجيد ينگزى يوزيكزدن آكلايورم،

بك افندي، ديه رك لوقه ريا تكرار سوزه باشلا دي. فقط بوكا لزوم يوق! باقكز، بن سزه مثال اوله رق نه سويله به جكم: بعضا، حتى شيمدى بيله... اسكيدن بن نه قادارشن، اركك كيبي بر قيز اولديغي شهبه سز خاطر لارسكز؟ باقكز بن شيمدى بيله او حالي محافظه ايده رك شرق سويله يورم.

— شرقيي...؟ سنى...؟ — اوت بن. اسكى زمان شرقيلى اوقويورم: قورو، يك، آيين... اسكيدن جوق بيليوردم. اونونماد، يالكيز شيمدى اسكيسى كيبي رقص شرقيلى سويله مه يورم. بن كيبي اولانلره ذاتا ياقيشقده آلاز.

— ناصيل اوقويورسك؟ ايجكدمى؟ — هم ايجمن، هم ده سسله، بوكسكدن اوقوياما يورم. اما ينه ايتيديله بيلير. بكا بر قيزك دائما كلوب كيتديكني دمين سزه سويله مشدم. او كسوز جكز جوق آكلايشلى برشي. ايسته اوكا بيله دورت تانه سنى اوكره تدم. غالبا بن شرق سويله به بيله جكمه اينانما يورسكز؟ دورك، بن شيمدى سزه...

لوقه ريا نفسى طويلا يارق حاضر لانيرو وضعت آلدن... بويارى اولو مخلوقك دكيل شرق سويله مه سنى حتى حاضر لانسنى دوشونمك بيله بكاغيري اختياري بر قورقو ويريوردي. لاكم بن آغزيمي آچايه وقت بولادن غايت پسدن، آنجاق ايشيديلير، فقط تميز، پوروزسز برسس قولاقلمده اهتراره باشلا دي... بوني، برايكنجي، براوجنجي اهترار داه تقيي ايندي. لوقه ريا، او طاش كيسلن يوزي هيچ اوينانمادن، حتى كوزلرني ده قايي يارق اوقويوردي. بردومان ستوني حالنده هلزونلر يايابا بوكسه لن بوزواللى سس، صانكه اونك بوتون روحنك دردلرني دوكلك، آكلاتق ايسته يورمش كيبي اويله دوقوناقلى، اويله حزين اهترازلر چيقاريوردي كه! آرتيق قورقايوردم، لاكم تعريفى غير قابل بر صرحت حسي قلبى صقيور، بارچالا يوردي.

سس بردن بره كيسلدي. لوقه ريا: — اوف، ياباما يورم! كوچم يغميور... معافيه سزى كورديكه جوق ممنون اولدم، ديدى و كوزلرني قاپادي.

ألى ياواشجه اونك كوچوچك، صوئوق بارماقلى اوزه رينه قويدم... يوزيمه باقدي. آنجاق قديم هيكلرده كوروله بيلن او آلتون كيرپيكل قويوكوز قايقلرني قاپادي. بر نايه كچمه دن كيرپيكلر يك بارلا ديفنى كوردم... اونلره بو بارلاقنى ويره ن كوز ياشلريدي...

بو حال قارشينده ينه دو كوب قالم. بر آرز سوكر، لوقه ريا كنديسدن اولمايلاق قادار كور برسله:

— بكاده نه اولويور، بيلمم كه! — ديدى و كوزلرني ايجه آچارق كيرپيكلر ينه طويلانان ياشلري دوشورمك ايسته دي... آه نه عيب، نه عيب! نيجون آغلا يورم؟ چوقدن برى بويله متا تراولامشدم... يالكيز كچن سنه باليا قوفك بكا كلديكي كون ينه بويله اولشدم. ياعده اوتورديني و غله قونوشديني مدتجه

برشی حس ایتمه یوردم . فقط او ، کیتدکن سوکر
خی اوپله بره یچتیریک یا قالدی که عمرده بو قادار کوز
یاشی دوکه مشدم . یچون آغلا یوردم ؟ بیامه یورم !
آغلامقده بارالله دکیل که ! هله بز قادیلر ایچون ..
بک افندی ، یانکزه مندیله کوز وارسه تیکینه ییکز ،
لطفاً کوزلری سیلکز .

لوقه ریانیك آرزوسنی درحال برینه کتیردم .
مندیله ده کندیسنه بر اقدم . اولارد ایتدی :
« یازیق بوکا ، بن نه یاه جنم . » دیدی . - حالوکه
بوعلی العاده بر مندیله دی . یالکیز تمیز و بیاضدی . -
سوکر ایچنه ، قور و بارماق لریله طوتار ق اوئی آووجنک
ایچنه آلدی و بر دها ائی آجادی . شیمی کوزلرم
قارا کلیغه ده آیشمشدی . آرتیق اونک یوزینک خطلری
ایچه تفریق ایدیور ، طوئج جلدندن نفوذ ایدره
یانقلرنده حاصل اولان خفیف پنهلکی کور و یوروجنی
اسکی حسنک ایزلری بیله بولاییلوردم .

لوقه ریانی تکرار سوزه باشلادی :
— دمن بکا او یوبوب او یومادیم سورویو .
ردیکز . مع التأسف نادراً او یوباییلورم . فقط
او یوباییلدیکم زمانلرده جوق کوزله روئیلر کور و یورم .
هپسندده باقییورم که اسکیزی کبی صحتی ، زنده
وتازیم ... یالکیز برشی خی متأثر ایدیور ...
اویاندم زمان آرتیق کریغک ایسته یورم ؟ فقط ممکن
دکیل ، سانکه خی یاناغمه میخللا شلر ... هله بردفمه
سند اوپله غریب بر روئیا کور مشدم که ! ایستریسکز
سزده آکلانام ؟ - باقییورم کنیش بر یول اوزره رنده
برفوندا بیتش . آلتنده اونور و یورم . آلمده مجلا
برعصا ، اوموزمده بره کبه ، باشمده بر مندیله ،
طبق بر (حاجی) کبییم . اوزاقده ، اما جوق
اوزاقده بولونان مبارک بریری زیارته کیدیورم .
بونون حاجیلریانندن کچره ک یاواش یاواش ، ایسته کسز
ایسته کسز هپ عینی طرفه کیدیورلر . هپسنک
یوزنده عینی حزن ، هپسیده بر برینه بکزه یور .
باقییورم ، آرا لرنده متادیا دولاشان اوزون بویلو
برقادین وار . قیافتی باشقا تورلو ، بز مکیلره بکزه یور .
یوزی ده اوپله ... طبق برهیز طوتانلره مخصوص
جدی ، سرت ... هرکس اونندن قورقورور ،
قاجییور . ایسته بو قادی بکا یا قلاشدی . دوردی ،
دقتی دقتی یوزیه باقدی . کوزلری طبق بر آغماجا
کوزی کبی صاری ، بووک ، باریل باریل یاییور ...
« سن کیسک ؟ » دیه سوردم . « بن آجلکم ! »
دیه جواب ویردی . بوجوابدن قور قاجمه نه ویندم .
حتی سه وینجمن خاج بیله جیقاردم . بو قادی بکا
دیدی که : « لوقه ریانی ، سکا آجییورم ؛ فقط بوسفرلک
سنی کوتورمیه جکم . الله ایصار لادق ! » بونی
ایشیدیر ایشتمز فنا حالده متأثر اولدم . آرقاسندن
باغیردم ، یالواردم : « خانجمن ، آنته جکم ، دیدم ،
نه اولور ، خی ده آل کوتور ! » بو اصرارم اوزهرینه
آجلم کرییه دوندی ، یانمه کلدی . سرت سرت
یوزیه باقدی ، خی تکدیر ایتدی آکلادم که
ساعتی تعین ایدیور . لاکن سوزلری بک اوقادار
آکلاشیلما یوردی . احتمال که « سن پترو یورطیسی »
ندن سوکر ... روئیامک بوراسنده اویاندم ...
داها بوکا بکزه نه غریب روئیلر کور و یورم .

لوقه ریانی نظر لری یوقاری به قالدیردی . دوشونمکه
باشلادی . سوکر اینه دوام ایتدی .

— بر دفعه ده کوزله بر روئیا کور مشدم ،
ائی بیامه یورم اما ، احتمال که بکا بر خیال کور و غمشدی
ده بن آکلایامه مشدم . باقییورم : یینه بو قولوبه ده
اوزامش یاییورم . رحمتی اونی : آنامله بیلم خی
زیارته کلشیر ، اوکده برلره قادار آکیلره ک خی
سلاملا یورلر . فقط آغزلری آجوب ده برشی سوبله
مه یورلر . سوردم : « آنته ، بابا دیدم ، یچون
بویله اوکده برلره قادار آکیلره ک خی سلاملا یورسکز ؟ »
« چونکه ، دیدیلر ، سن بو دنیا ده جوق جیله
جکدک ؛ حالده جکییورسک . بو فدا کارلرکله سن
یالکیز کندی کنه اهلریکی تمیزله مکله قالمادک ، عینی
زمانه بزیده بووک بر یوک آلتندن قورنامش اولدک .
اوبر دنیا ده ، ایشلری سنک یوزیکک صونی حرمتنه
دوزله دی . اولجه ، سن کندی کنه اهلریکی تمیزله یورلر ،
شیمدی ایسه بز مکیلری ... » بوسوزلری سوبله دکن
سوکر اوکده بر دها برلره قادار آکیلره ک خی
سلاملا دیلر . سوکر برده باقدم که اوکده دیواردن
باشقا برشی یوق . غائب اولشیر . اوزون زمان ،
عجبا کوردیکم نه ایدی ؟ دیه شبهه و تردید ایچنده
قالدم . حتی باباس افندی یه ده سوبله دم . او ، بونک
بر خیال اولدیغی ظن ایدیور . چونکه ، دیورکه ،
غالبله آنجاق روحانی آداملر ، ارمش کوروشه ییلیر .
هرنه ایسه ... شیمدی بن ایچون یالکیز براوزونو
وار ؛ اوده بعضاً هفته لرحه اویقوسز قالیشمدر .
کچن سنه بورادن بر خانم کچورودی . خی کوردی .
حاله آجیبارق بکا بر شیشه علاج ویردی . « هرکون
اونر داملا ایچ » دیدی . سوبله دیکی کبی یاپدم ؛
جوق فایداسنی کوردم . آرتیق راحت راحت
اویوباییلوردم . فقط یازیق که بیتیردم . شیمدی
چوقدن بری علاج سزم . او علاج نه دن یاییلدیغی ،
نره لردن تدارک ایدیله بیله جکنی بیلیورسه کز لطفاً
سوبله ییکز .

بو مجهول خانم لوقه ریانیه آفیون ویردیکنه
شبهه یوقدی . « عینی علاج دن » بر شیشه کونده ره جکی
کندیسنه وعد ایتدم . مع مافیه اونک بو صبرینه
حیرت ایتدی کبی سوبله مکدن ده کندیمی آلامادم . لوقه ریانی :
— بکم ، دیدی ، بونده حیرت ایدیله جک
نه وار ! بنمکنه ده هیچ صبر دینیری ؟ اصل بووک
صبر دیدیکک « سیمون » گکی کبی اولور . [۰]
مبارک تام اوتوز سنه ستون اوزرنده یاشامش !
دیگر بر زاهد ایسه تا کووده سنه قادار کندیخی
یره کومدورمش . قاریخا لری یوزینی کوزینی ییشلرده
یننه سنی جیقارامش ...

[۰] موضوع بحث اولان سیمون ۳۹۰ تاریخنده
سوریه ده تولد ایشمدر . اولاً چوبانلق ، سوکر
راهبکک یامش ، بالاخره ده تارک دنیا اولشدر .
برده ایکن ، ممکن مرتبه کوکه یاقین اولق مقصدیله
کندیسنه جوق غریب بر طرز حیات انتخاب ایش
وبونک ایچون ۳۶ قدم ارتفاعنده ، ۲ قدم قطرنده
بر ستون اوزرنده یاشامشدر . سوکر کندیسنی
بر جوقلری تقلید ایشلردر .

بر آز سکوتدن سرکرا لوقه ریانیه یاشنی سوردم .
— یا یکریمی سکز ... یا یکریمی طغوز ...
اوتوز بیله یوق ! هم سنه لری صایقله نه جیقارکه !
باقکز سزه برشی دها آکلانجمن .
لوقه ریانی ، بردن بوغوق بر سورنده او کوردی ،
آه جکدی ...

— سن فضله قونوشو یورسک ، دیه کندیسنه
اخطار ایتدم ، سوکر ضرری کورورسک .
او ، آنجاق ایشیدیلر بر سسله فیصله دادی :
— صبح ، دیدی ، آرتیق کافی ... هم نه لردن
بحث ایتدک که ! مع مافیه سز کیتدکن سوکر ایسته دیکم
قادر صوصارم .

کندیسنه و داغ ایدره کن و عیدی اونو غما یا جمنی ،
علاج کونده ره جکی تکرار سوبله دم . سوکر
دیدم که : « ای دوشون ، لوقه ریانی ، کر باشقا بر شیشه احتیاجک
وارسه ، هیچ صقیلما ، سوبله ، آلیز ، کونده ریرم . »
او ، بووک بر ممنونیت و قطعیتله :

— هیچ بر شیشه احتیاج یوق ! دیدی . حمد اولسون ،
حالدن ممنون ! الله جمله یه عانت ویرسین ! یالکیز
نه اولور ، بک افندی ، والده کزه سوبله سه کزده ،
پورانک کویولری بک ققارد ، اونلرک ویرکیلری
آرا لتسین ! زوالیلرک اراضیلری ، تارلالری کندیلرینه
کفایت ایدره جک درجه ده دکیل . باشقا کلیرلری ده
یوق ... نه اولور ، اونلره یاردم ایدیکز . سزه
دعا ایدره لر ... بکا کلنجه ، بن هیچ بر شیشه احتیاج
یوق . خالدن خوشنودم .

بو رجاسنی ده برینه کتیره جکی لوقه ریانیه وعد
ایتدم و یوردم . فقط قاقیه وارمادن بر دها یانسه
چاغیردی . کوزلرنده و دوداقلرنده فوق العاده برشی
خاطر لاملره مخصوص بر سه وینج بلیرمشدی :

— خاطر لایورمیسکز ، دیدی ، اسکیدن بن
نه کوزله صاچلرم واردی ؟ تا دیزلریه قادار
کلیرودی ؟ آه ، او نه کوزله صاچلردی ! اوزون
زمان کسمکه قیامادم . فقط کیم باقوب ، کیم طارایا جقدی ؟
هله بن کبی اولانلر ! ... نهایت باقدم که اولاجق کبی
دکیل ، کسدم ... هایدی ، کوله کوله ! آرتیق بنده
یورولدم ، قونوشاما یورم ...

اوکون اوده کیتنه دن اول چیفتلک که یاسیله
هپ لوقه ریانی قونوشدق . که یادن اوکره ندیکمه
کوره بونون کویولر لوقه ریانیه « جانلی مومیا » [۰]
دیرلرمش . اونک بر کره جک اولسون خالدن شکایت
ایتدیکنی کورهن ، ایشیدهن یوقش . « کیسه دن
برشی ایسته من ، بالعکس هر شیشه تشکر ایدره ،
سنی وصداسنی جیقارماز » مش .

قراچ هفته سوکراده لوقه ریانیك وفات ایتدیکنی
خبر آلدیم . آجل ، اوکا حقیقه ده « سن پترو
یورطیسی » ندن سوکر کلشدی . آله کسه به وسکیدن
کلیسایه بش وهرستدن فضله اولدینی حالده اوکونک ایش
کونی اولاسنه رغماً لوقه ریانیك هپ چاک سسی دویدیغی
سوبله یورلردی . بوندن باشقا لوقه ریانی ، دیورمش که :
« چاک سسی کلیسادن دکیل ده یوقاریدن کلیور . »
غالبا او ، بونک دوغرو دن دوغرویه کوکدن کلدیکنی
سوبله مکه جسارت ایدمه مشدی ...

مترجمی : ع . غفار

[۰] بوراده کی مومیا کله سی روسجه « موشی »
کله سی مقابلنده آیشمدر . اصل « موشی » غیر قابل
انفاس خی واولیا وجودلری دیمکدر .